

Prof. dr hab. inż. Jan Brzóska

Zabrze ,6.08.2022 r.

Wydział Organizacji I Zarządzania

Politechnika Śląska

RECENZJA

osiągnięć naukowych Pana dr Pauli Bajdor

w związku z postępowaniem habilitacyjnym wszczętym w dniu 24.stycznia 2022 roku

1.Podstawa sporządzenia recenzji

Formalną podstawą opracowania recenzji jest Uchwała Nr50/2021 Rady Dyscypliny Nauki o Zarządzaniu i Jakości Politechniki Częstochowskiej w Częstochowie z dnia 31.05.2022 r. w sprawie powołania Komisji Habilitacyjnej w celu przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości wszczętego na wniosek dr Pauli Bajdor powołująca mnie na recenzenta w tej Komisji oraz dokumentacja postępowania habilitacyjnego a także stosowna umowa. Prawną podstawą dla prowadzonego postępowania habilitacyjnego jest Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018 poz. 1668) ,Rozdział 3 i mający w tym przypadku zastosowanie art.219 tej Ustawy. Zgodnie z tym artykułem. stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która:

- 1) posiada stopień doktora;
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym co najmniej:
 - a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub ©Kancelaria Sejmu s. 105/230 25.03.2021(...);

3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Recenzent oświadcza, że nie jest współautorem żadnej publikacji Pani dr Pauli Bajdor (Habilitantki, Kandydatki, Autorki) ani też nie jest recenzentem w procesach wydawniczych publikacji przedłożonych do oceny.

Recenzja została opracowana na podstawie dokumentacji(kopie) dotyczącej aktywności zawodowej Habilitantki obejmującej:

- Wniosek o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego zawierającego następujące załączniki :
 - dane wnioskodawcy
 - dokument potwierdzający posiadanie stopnia doktora nauk ekonomicznych dyscyplinie nauki o zarządzaniu,
 - autoreferat przedstawiający opis kariery zawodowej, dorobku oraz osiągnięć w pracy naukowo-badawczych
 - wykaz osiągnięć naukowych, stanowiących znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości,
 - inne dokumenty (certyfikaty ,dyplomy, nagrody)
 - wniosek przewodni .
- Monografię autorska „Zrównoważona przedsiębiorczość Analiza i model”. Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej Częstochowa 2021.
- Monografię autorska „Sustainable Development. Historical Background , Strategies (2017), Sustainable Development: Historical Background, Strategies, Dimensions and Future Challenges, Valahia University Press, Targoviste, Rumunia, 2017
- Monografię pod redakcją Pauliny Bajdor i Aleksandry Ptak The General Insights On Management , Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej Częstochowa 2017
- Rozdziały w monografiach naukowych.
- Artykuły w czasopismach naukowych.
- Artykuły w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych.

- Artykuły w recenzowanych materiałach pokonferencyjnych.
- Rozdziały w podręcznikach akademickich.
- Nośnik pamięci zawierający cyfrowe wersje dokumentów .

Stwierdzam ,że dokumentacja jest kompletna, umożliwia ocenę osiągnięć naukowych Pani dr Pauli Bajdor a więc opracowanie recenzji.

2.Sylwetka naukowa i zawodowa Habilitantki

Pani dr Paula Bajdor w 2004 uzyskała tytuł zawodowy magistra czego dokumentem jest dyplom ukończenia studiów stacjonarnych na kierunku zarządzanie i marketing Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej w specjalności zarządzanie finansami przedsiębiorstw dziennych magisterskich Od 2012 roku posiada stopień naukowy doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie nauk o zarządzaniu nadany uchwałą Rady Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej na podstawie przedstawionej rozprawy pt. Strategia zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw energetycznych w zarządzaniu łańcuchem dostaw. ”. Kandydatka spełnia zatem formalne kryterium postępowania habilitacyjnego.

Habilitantka ukończyła ponadto w 2010 roku dwusemestralne studia podyplomowe na kierunku rachunkowość i finanse Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie oraz zdobywała dodatkowe kompetencje i rozszerzała swoją wiedzę na licznych seminariach ,warsztatach i szkoleniach

Pani dr Paula Bajdor swoją karierę zawodową rozpoczęła w 2011 jako pracownik naukowo-dydaktyczny na stanowisku asystentki na Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej w Instytucie Ekonometrii i Informatyki. Od 2015 roku jest adiunktem na tym Wydziale i Uczelni w Katedrze Informacyjnych Systemów Zarządzania.

Habilitantka latach 2012-2022 uczestniczyła w realizacji jedenastu międzynarodowych i krajowych projektach badawczych , w tym dwóch z nich była kierownikiem. Sześć projektów uzyskano w drodze konkursu, finansowane były m.i. przez UE. Pozostałe projekty wykonywane były w ramach badań własnych i statutowych na Politechnice Częstochowskiej. w Częstochowie .Współpracowała i współpracuje z przedsiębiorstwami i organizacjami niebiznesowymi realizując dla projekty i usługi doradcze .Posiadana wiedza , zrealizowane projekty i badania własne pozwoliły Habilitantce na opublikowanie licznych artykułów i referatów naukowych .Pani dr Paula Bajdor przed obroną pracy doktorskiej opublikowała 23 prace naukowe (w tym 19 w języku angielskim) publikowanych w czasopiśmie ,

monografiach i skryptach .Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora Kandydatka opublikowała 100 prac naukowych w tym 91 w języku angielskim .Na ten bogaty dorobek składają się: 2 monografie, 22 rozdziały w monografiach, 44 artykuły w czasopismach krajowych i zagranicznych , 30 referaty publikowane w krajowych i zagranicznych materiałach konferencyjnych, 1 skrypt oraz redakcja monografii Na podkreślenie zasługuje fakt .że aż 27 prac Habilitantki indeksowanych jest w Web of Science oraz Scopus. Tematyka tych publikacji obejmuje szerokie spektrum zagadnień związanych z dyscypliną nauk o zarządzaniu i jakości takich jak: ,przedsiębiorczość , zrównoważony rozwój , informatyczne systemy zarządzania ,zarządzanie innowacjami , , zarządzanie ryzykiem, logistyczne łańcuchy dostaw. Pani dr Paula Bajdor uczestniczyła w 63 konferencjach krajowych i zagranicznych, gdzie zaprezentowała 82 referaty związane głównie z problematyką przedsiębiorczości , zrównoważonego rozwoju i informatycznych systemów zarządzania . Habilitantka wykazuje się aktywną działalnością dydaktyczną na Wydziale Zarządzania Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej. W ramach swojego zatrudnienia na Uczelni prowadziła zajęcia w formie wykładów, ćwiczeń i laboratoriów, w których uczestniczyli studenci studiów stacjonarnych ,niestacjonarnych i podyplomowych. Były to zajęcia z takich przedmiotów jak: informatyka w zarządzaniu, informatyka w logistyce, zintegrowane systemy zarządzania, teoria i inżyniera systemów, systemy wspomaganie decyzji i zarządzania wiedzą, e-symulacje w logistyce, informatyczne wspomaganie procesów biznesowych Poza wymienionymi przedmiotami prowadziła również przedmioty realizowane w języku angielskim: computer science in logistics, operational research and theory of optimization, design of logistics systems and processes oraz operational research. Była promotorem 33 prac magisterskich i licencjackich , jest promotorem pomocniczym w trzech przewodach doktorskich. Pracę dydaktyczną realizowała również poprzez prowadzenie wykładów na zagranicznych uczelniach w takich krajach jak : Słowacja , Węgry , i Ukraina.

Pani dr Paula Bajdor otrzymała 11 razy nagrody rektorskie oraz 4 Dyplomy Dziekana Wydziału Zarządzania Politechniki Częstochowskiej

Dotychczasowy przebieg kariery zawodowej Habilitantki oceniam bardzo pozytywnie.

3.Ocena osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny. (osiągnięcia o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce)

We Wniosku z dn.20.012022. o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, dyscyplinie nauki

o zarządzaniu i jakości Habilitantka wskazuje monografię pt. „Zrównoważona przedsiębiorczość Analiza i model”. Wydawnictwo Politechniki Częstochowskiej Częstochowa 2021 ss.279, ISBN 978-83-7193-841-2) jako osiągnięcie naukowe, będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Problematyka tej pracy obejmuje pogłębione badania nad zrównoważoną przedsiębiorczością , dotyczy i ściśle się mieści w obszarze teoretyczno - badawczym dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości. Przedsiębiorczość stanowi jeden z najważniejszych czynników i sił napędowych rozwoju gospodarki , decyduje o jej potencjale, konkurencyjności i efektywności . Dzięki przedsiębiorczości powstają nowoczesne przedsiębiorstwa tworzące miejsca pracy , kreowane i aplikowane są w nich innowacje oraz nowe modele biznesu. Z przedsiębiorczością związane jest wdrażanie i kreowanie wszelkiego rodzaju innowacji. Jest ich ważnym źródłem .obszarem zastosowań i nośnikiem. Cywilizacyjny rozwój , wzrost wiedzy i świadomości społeczeństwa stanowią determinanty paradygmatu zrównoważonego rozwoju mającego cele ekonomiczne , środowiskowe i społeczne , którego fundamentem jest zrównoważona przedsiębiorczość budująca i umożliwiająca funkcjonowanie innowacyjnych , akceptowanych społecznie organizacji zarówno biznesowych jak i innych . Stanowi ona źródło i tworzywo zrównoważonych przedsiębiorstw , które sprostać muszą wyzwaniom wynikającym z dynamiki otoczenia mającej turbulenty charakter , zjawisk kryzysowych, rosnącej konkurencji i postępującej globalizacji W tym kontekście podjęcie przez Habilitantkę problematyki studiów badawczych, analizy oraz modelu zrównoważonej przedsiębiorczości uznać należy za bardzo interesującą poznawczo i nowatorską , ważną dla teorii i praktyki zarządzania. W Polsce brak jest pogłębionych badań w obszarze zrównoważonej przedsiębiorczości, niewiele jest krajowych publikacji z tej dziedziny. W szczególności dotyczy to analizy i implikacji wynikających z wdrożenia zrównoważonej przedsiębiorczości w przedsiębiorstwach , określenia jej wpływu na zarządzanie takimi organizacjami , pomijane są wielowymiarowe aspekty praktyczne takich aplikacji. Wyrażam przekonanie, że Habilitantka po wnikliwej analizie literatury obszaru zrównoważonej przedsiębiorczości i zrównoważonego rozwoju trafnie zidentyfikowała **lukę badawczą**. Dotyczy ona zrównoważonej przedsiębiorczości(ZP) w działalności i zarządzaniu przedsiębiorstwami co stanowi problematykę badań opiniowanej monografii. Przyjęto jej szeroki zakres obejmujący :identyfikację działań zrównoważonej przedsiębiorczości w organizacjach ; rozpoznanie obszarów i ustalenie celów ZP realizowanych przez przedsiębiorstwa, weryfikację rozumienia istoty ZP, raportowanie działań ZP, posiadanie zbioru dobrych praktyk w zakresie ZP, określenie zależności pomiędzy okresem

funkcjonowania przedsiębiorstwa a realizacją działań i celów w zakresie zrównoważonej przedsiębiorczości. Zidentyfikowana luka badawcza i problematyka badań były podstawą do sformułowania problemu badawczego, celów badawczych oraz hipotez badawczych pracy.

Problem badawczy przedstawiono w postaci pytania badawczego: Czy polskie przedsiębiorstwa realizują cele w zakresie zrównoważonej przedsiębiorczości?

Jego dopełnieniem i rozszerzeniem są następujące **pytania szczegółowe**:

- Jakie działania w zakresie zrównoważonej przedsiębiorczości są realizowane przez przedsiębiorstwo?
- Jakie cele w aspekcie ekonomicznym, ekologicznym oraz społecznym, dotyczące zrównoważonej przedsiębiorczości, są realizowane przez przedsiębiorstwo?
- W jakich obszarach przedsiębiorstwa realizowana jest zrównoważona przedsiębiorczość?
- W jaki sposób przedsiębiorstwa rozumieją istotę zrównoważonej przedsiębiorczości?
- Czy przedsiębiorstwo posiada zbiór dobrych praktyk w zakresie zrównoważonej przedsiębiorczości?
- Czy przedsiębiorstwo raportuje o swoich działaniach w zakresie zrównoważonej przedsiębiorczości?
- Czy okres funkcjonowania przedsiębiorstwa wpływa na realizację celów i działań w zakresie zrównoważonej przedsiębiorczości?

W kontekście postawionego problemu badawczego, przyjętej metodyki badań empirycznych a także uwarunkowań zewnętrznych, sytuacji i wyzwań jakie stoją przed małymi i średnimi przedsiębiorstwami wybór 400 takich organizacji jako obiektów (przedmiotu) badań pracy jest w pełni uzasadniony. Stwierdzam, że w pracy eksplorowano niepodjęty dotąd ważny problem badawczy jakim jest zrównoważona przedsiębiorczość badana w aspekcie działalności i zarządzania przedsiębiorstwami. Prowadzone badania i ich wyniki uznaję za istotne i nowatorskie zarówno w perspektywie teoretyczno- metodycznej jak i empirycznej, wypełniają one lukę poznawczą jaka w tym obszarze tematycznym występowała. w polskiej literaturze naukowej.

Głównym celem pracy było uzyskanie wiedzy dotyczącej praktycznego wymiaru zrównoważonej przedsiębiorczości w działalności przedsiębiorstw. Wobec wielu aspektów podjętej tematyki badawczej i złożoności samej problematyki zrównoważonej przedsiębiorczości, za uzasadnione uważam sformułowanie przez Autorkę celów szczegółowych. Dekompozycji celu głównego na cele szczegółowe dokonano wyróżniając trzy ich kategorie.

Pierwsza z nich to cele poznawcze:

- przeanalizowanie oraz ustalenie statusu zrównoważonej przedsiębiorczości;
- przedstawienie koncepcji zrównoważonej przedsiębiorczości i zrównoważonego rozwoju;
- wyjaśnienie znaczenia zrównoważonej przedsiębiorczości w działalności przedsiębiorstw;
- analiza rozwoju funkcjonowania zrównoważonej przedsiębiorczości w przedsiębiorstwach;
- określenie związków i zależności pomiędzy głównymi aspektami zrównoważonej przedsiębiorczości o charakterze ekonomicznym, ekologicznym i społecznym;
- wyjaśnienie związków pomiędzy zrównoważoną przedsiębiorczością a funkcjonowaniem przedsiębiorstwa w zakresie realizacji celów, działań oraz wdrażanych rozwiązań;
- sformułowanie autorskich definicji zrównoważonej przedsiębiorczości i zrównoważonego rozwoju.

Drugą są cele metodyczne:

- opracowanie autorskiej metody pomiaru funkcjonowania zrównoważonej przedsiębiorczości w przedsiębiorstwie;
- określenie modelu badawczego służącego do zbadania problematyki zrównoważonej przedsiębiorczości;
- przygotowanie zestawu narzędzi badawczych w celu określenia znaczenia zrównoważonej przedsiębiorczości w przedsiębiorstwie;
- utworzenie autorskiego modelu zrównoważonej przedsiębiorczości (model ZP).

Ostatnią (trzecią) kategorią są cele implikacyjne do których zaliczono:

- przygotowanie narzędzia, dzięki któremu menedżerowie mogą ocenić funkcjonowanie przedsiębiorstwa w zakresie zrównoważonej przedsiębiorczości;
- sporządzenie rekomendacji dla przedsiębiorstw, które wskażą kierunek działań zgodnych ze zrównoważoną przedsiębiorczością.

Cele są sformułowane w sposób zrozumiały są poprawne merytorycznie, zawierają znane kategorie z zakresu nauki oraz teorii i praktyki zarządzania, są ambitne badawczo stanowią wartościową kanwę do planu, procedury i metodyki badań. Cele szczegółowe stanowią bogatą merytorycznie dekompozycję celu głównego stanowią jego rozwinięcie i uszczegółowienie. Jednocześnie konkretyzują obszar jak i zakres merytoryczny badań co jest istotne w sytuacji

dość ogólnie sformułowanego głównego celu badań .Stwierdzam , że cele pracy zostały zrealizowane co jest rezultatem pogłębionych studiów, rozważań i analiz teoretycznych , oraz badań empirycznych z zastosowaniem właściwych metod ilościowych Ich poziom i wyniki o dużej wiedzy i dojrzałości badawczej Habilitantki.

Ważnym elementem modelu jak i procesu badawczego są postawione przez Autorkę hipotezy badawcze .brzmia one następująco:

H1: Przedsiębiorstwa działające zgodnie ze zrównoważoną przedsiębiorczością w takim samym stopniu realizują cele ekonomiczne, ekologiczne oraz społeczne.

H2: Występują istotne różnice w ocenie celów ekonomicznych, ekologicznych i społecznych przez przedsiębiorstwa w zależności od wprowadzenia określonej praktyki.

H3: Występuje istotna zależność pomiędzy działaniami przedsiębiorstwa w ramach zrównoważonej przedsiębiorczości a oceną jego sytuacji ekonomicznej na rynku w odniesieniu do: zysku, produktywności, zatrudnienia i liczby klientów.

H4: Występuje istotna zależność pomiędzy realizacją celów w zakresie zrównoważonej przedsiębiorczości a poziomem innowacyjności przedsiębiorstwa.

H5: Występują istotne różnice w częstotliwości realizacji celów zrównoważonej przedsiębiorczości a czasem funkcjonowania przedsiębiorstwa na rynku.

H6: Występują istotne zależności pomiędzy realizacją celów w zakresie zrównoważonej przedsiębiorczości a podejmowanymi działaniami.

Treści prezentowanych hipotez są bezpośrednio związane i korespondują ze sformułowanym problemem badawczym pracy ich weryfikacja w sposób znaczący przyczynia się do jego rozwiązania. Obejmują one właściwy i adekwatny dla problematyki i celów pracy zakres zagadnień merytorycznych ,przede wszystkim formułują one założone zależności i związki pomiędzy badanymi kategoriami którymi przykładowo są: realizacja celów w zakresie zrównoważonej przedsiębiorczości a poziom innowacyjności przedsiębiorstwa, działania przedsiębiorstwa w ramach zrównoważonej przedsiębiorczości a ocena jego sytuacji ekonomicznej na rynku, realizacja celów w zakresie zrównoważonej przedsiębiorczości

a podejmowane działania przez przedsiębiorstwo Przyjęte hipotezy stanowiły inspirację do badań empirycznych i systematyzowały plan tych badań ukierunkowanych na ich weryfikację .Dla weryfikacji tych hipotez zastosowano metody ilościowe to jest analizy statystyczne wyników badań ankietowych sondażu diagnostycznego przeprowadzonego w 400 przedsiębiorstwach działających w naszym kraju. Zauważyć należy , że poza pierwszą z przyjętych hipotez wszystkie pozostałe zostały pozytywnie zweryfikowane.

Opiniowana monografia autorstwa Pauliny Bajdor liczy 279 stron , jest pracą naukową

o charakterze - empirycznym. Treść merytoryczną pracy pomieszczono w pięciu rozdziałach - „Wstępie” i „Zakończeniu”. Ponadto w monografii zamieszczono „Literaturę” (łącznie 571 pozycji) „Spis rysunków”, „Spis tabel”, „Załącznik” zawierający kwestionariusz ankietowy. Monografia ma charakter teoretyczno empiryczny, część teoretyczną reprezentują dwa pierwsze rozdziały, trzeci poświęcony jest metodyce badań empirycznych a w rozdziałach czwartym i piątym przedstawiono wyniki przeprowadzonych w przedsiębiorstwach badań ankietowych oraz opracowany model zrównoważonej przedsiębiorczości. Kompozycję monografii ukształtowano zgodnie z procesem badawczym, zorientowaną na rozwiązanie problemu badawczego, realizację celów pracy oraz weryfikację hipotez badawczych. Układ pracy jest transparentny a jej rozdziały są ściśle związane z podjętymi badaniami teoretycznymi i empirycznymi. „są właściwe pod względem objętości ich treści, narracja jest płynna i zrozumiała. Zamieszczone w pracy elementy graficzne takie jak tabele i rysunki są merytorycznie dobrze opracowane, są starannie wykonane, wzbogacają treść i formę pracy. Co bardzo istotne - merytoryczne treści poszczególnych części monografii oceniam pozytywnie.

We wstępie ocenianej monografii zarysowano problematykę badawczą, uzasadniono jej znaczenie i wybór. Scharakteryzowano lukę badawczą będącą inspiracją do określenia problemu badawczego. Przedstawiono cel główny i cele szczegółowe pracy oraz przyjęte hipotezy badawcze. Syntetycznie opisano procedurę badawczą, a także zakres i strukturę monografii.

W rozdziale pierwszym zatytułowanym „U podstaw zrównoważonego przedsiębiorstwa” przedstawiono problematykę zarządzania odnosząc ją do zrównoważonego rozwoju. Zaprezentowano najważniejsze paradygmaty zarządzania przedsiębiorstwem, dokonano ich analizy w odniesieniu do zrównoważonego rozwoju oraz funkcjonowania w obecnych warunkach. Przystawiono koncepcję zrównoważonego rozwoju, jej ewolucję (etapy rozwoju) a także jej cele: ekonomiczne, środowiskowe i społeczne. Analiza teorii a szczególnie dotychczasowego definiowania zrównoważonego rozwoju pozwoliły Autorce przedstawić własną definicję tego pojęcia. W zaproponowanej definicji pozytywnie oceniam zaakcentowanie wymiaru społecznego zrównoważonego rozwoju. Kontynuacją teoretycznych rozważań nad zrównoważonym rozwojem jest interesująca prezentacja i charakterystyka modeli zrównoważonego przedsiębiorstwa. Zakończeniem tej części pracy jest wskazanie roli i alokacji przedsiębiorczości oraz innowacji w obszarze nauk o zarządzaniu i jakości.

Wartością tych dość ogólnych rozważań jest wskazanie związku przedsiębiorczości z innowacjami.

Ujęcie teoretyczne zrównoważonej przedsiębiorczości przedstawiono w rozdziale drugim („Teoretyczne podstawy zrównoważonego przedsiębiorstwa”) Rozpoczyna go analiza bibliometryczna dotycząca publikacji naukowych z obszaru zrównoważonej przedsiębiorczości. Wykonana analiza została wykonana poprawnie stanowiła podstawą przeprowadzonych rozważań nad istotą tego pojęcia umożliwiającą identyfikację luki badawczej. W dalszej części tego rozdziału przedstawiono istotę zrównoważonej przedsiębiorczości wskazując na czynniki na nią wpływające a także jej kontekst globalizacyjny. Rozważania nad genezą, rodzajami i ujęciami definicyjnymi zrównoważonej przedsiębiorczości kończą się autorską propozycją zrównoważonej przedsiębiorczości, której centralnym punktem jest przedsiębiorca co uważam za właściwe. Następnie dokonano przeglądu i oceny modeli zrównoważonej przedsiębiorczości a także interesującej alokacji tego pojęcia we współczesnych koncepcjach zarządzania. W zakończeniu tego rozdziału zaprezentowano narzędzia wdrażania zrównoważonej przedsiębiorczości (m.i. kapitał intelektualny, społeczna odpowiedzialność biznesu) oraz opracowany model teoretyczny badania zrównoważonej przedsiębiorczości wykorzystany w metodycznej części pracy. Rozdział ten stanowi zasadniczą część teoretyczną pracy, której wyniki stały się podstawą dla określenia ciekawego problemu badawczego, celów i hipotez badawczych. Udało się to osiągnąć dzięki wnikliwej i pogłębionej analizie literatury oraz inwencji twórczej i wiedzy Autorki.

W kolejnym (trzecim) rozdziale zatytułowanym „Podstawy metodyczne przeprowadzonych badań” zaprezentowano elementy procesu badawczego w tym przedmiot(obiękty) badań, którym była grupa licząca 400 przedsiębiorstw z sektora MŚP reprezentujących zróżnicowany profil działalności. Sektor ten reprezentuje najliczniejszą grupę podmiotów gospodarczych w Polsce a ponadto jest bardzo wrażliwy na uwarunkowania społeczne, ekonomiczne i środowiskowe. Wybór przedmiotu (obięktu) uważam więc za właściwy. W dalszej części tego rozdziału opisano założenia i ograniczenia badawcze oraz przedstawiono model badawczy będący podstawą postawienia hipotez badawczych. Transparentnie i dostatecznie szczegółowo scharakteryzowano przyjętą metodę badań empirycznych, którą był sondaż diagnostyczny z wykorzystaniem badań ankietowych, których wyniki analizowano statystycznie. Przyjętą metodykę badań ilościowych, w tym zastosowane instrumenty analiz statystycznych oraz procedurę badań uznaję za merytorycznie poprawne

.adekwatne do podjętej problematyki pracy , umożliwiające realizację jej celów i hipotez badawczych.

W rozdziale czwartym („Zrównoważona przedsiębiorczość przedsiębiorstw MŚP”) monografii zaprezentowano wyniki przeprowadzonego sondażu diagnostycznego , analizując je wykorzystując metody statystyczne. Przeprowadzono bardzo interesującą dyskusję wyników , interpretując dane oraz informacje pierwotne i wtórne. Oceniono zależności pomiędzy celami zrównoważonej przedsiębiorczości a działaniami podejmowanymi przez przedsiębiorstwo. Zidentyfikowano czynniki ZP oraz współzależności pomiędzy czynnikami wpływającymi na realizację celów zrównoważonej przedsiębiorczości. Dokonano analizy i oceny istotności różnic pomiędzy wybranymi kategoriami działań przedsiębiorstwa a długością działania na rynku. Zidentyfikowano współzależności między czynnikami wpływającymi na realizację celów zrównoważonej przedsiębiorczości. Przeprowadzone w tym rozdziale analizy, oceny i dyskusje uzyskanych wyników badań empirycznych , są na wysokim poziomie merytorycznym , świadczą o dużej dojrzałości badawczej Habilitantki i zdecydowały w największym stopniu o rozwiązaniu problemu badawczego, realizacji celów pracy i weryfikacji hipotez badawczych pracy.

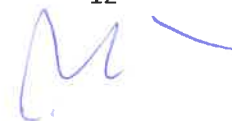
Opracowany , autorski model zrównoważonej przedsiębiorczości zaprezentowano w rozdziale piątym („Model zrównoważonej przedsiębiorczości”). Przedstawiono założenia modelu, następnie dokonano w formie graficznej i opisowej jego charakterystyki. Ten wielowymiarowy (wymiar : społeczny, ekonomiczny, ekologiczny) model charakteryzuje się uniwersalnością co jest jego istotną cechą .W dalszej części rozdziału opisano ograniczenia i warunki wdrożenia modelu ZP.W wnioskach kończących tę część pracy ustosunkowano się do realizacji celów pracy i weryfikacji hipotez badawczych . Dokonano tego w sposób jasny i przekonujący.

W zakończeniu pracy syntetycznie podsumowano znaczenie podjętej problematyki i uzyskane rezultaty badawcze .Wskazano wkład merytorycznych treści monografii do nauk o zarządzaniu i jakości .Umiejętnie sformułowano kierunki przyszłych badań związanych ze zrównoważoną przedsiębiorczością.

Przedstawione w monografii zagadnienia teoretyczne stanowią ukierunkowany i zarazem spójny logicznie wachlarz tematyczny związany i kształtujący problematykę pracy, którą była zrównoważona przedsiębiorczość.. Autorka korzystała z bardzo wielu źródeł literaturowych(571 pozycji literatury)i 40 innych materiałów źródłowych, dokonała ich trafnego ich wyboru do badanych zagadnień,. Przeprowadzone badania empiryczne pozwoliły na identyfikację i ocenę relacji oraz wpływu wielu czynników i kategorii kształtujących

zrównoważoną przedsiębiorczość. Prezentowane przeglądy , komentarze, zestawienia , analizy , oceny i dyskursy związane z przeprowadzonymi badaniami teoretycznymi i empirycznymi są wnikliwe i logiczne. Problematyka ocenianej monografii zalicza się do dziedziny nauk społecznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości . Ujęto w niej wiele szczegółowych, dogłębnych rozważań i analiz teoretycznych, zawiera ciekawą metodykę badawczą właściwie dobraną do eksploracji naukowej a także interesujące wyniki badań empirycznych. Prezentowane w monografii treści reprezentują wysoki poziom merytoryczny, są wartościowe dla rozwoju nauki o zarządzaniu, stanowią wkład w dyscyplinę nauki o zarządzaniu i jakości . W szczególności do osiągnięć naukowych dr Pauliny Bajdor świadczących o jej wkładzie w rozwój dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości zaliczam:

- wybór i eksplorację ważnej dla teorii i praktyki zarządzania problematyki zrównoważonej przedsiębiorczości w działalności i zarządzaniu przedsiębiorstwami. Habilitantka przeprowadziła pogłębione wielostronne badania dotyczące implikacji wynikających z wdrożenia zrównoważonej przedsiębiorczości w przedsiębiorstwach i jej wpływu na działalność współczesnych organizacji biznesowych ujmując analizowane relacje w kontekście organizacyjnego uczenia się , innowacyjności i dynamiki otoczenia., Podjęta problematyka stanowi nowe ujęcie zrównoważonej przedsiębiorczości .nie była dotąd przedstawiona w krajowym piśmiennictwie zarówno w ujęciu teoretycznym jak i empirycznym. Wypełniono tym samym lukę poznawczą jaka występowała w tym obszarze tematycznym;
- wniesienie do dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości rozwiniętej koncepcji zrównoważonej przedsiębiorczości . W szczególności Habilitantka przedstawiła autorskie definicje zrównoważonego rozwoju i zrównoważonej przedsiębiorczości a także opracowała rozwinięty model ZP .W definicjach zaakcentowała w wielowymiarowy charakter tych pojęć. Mają one znaczenie dla usystematyzowania kategorii poznawczych zrównoważonej przedsiębiorczości , zrozumienia tej problematyki i roli we współczesnej gospodarce. Z kolei model ZP może stanowić wzorzec wdrażania zrównoważonej przedsiębiorczości jak narzędzie oceny postępu i dokonań w tym zakresie w przedsiębiorstwie;
- przedstawienie interesujących wyników badań przeprowadzonych w 400 małych i średnich przedsiębiorstwach o różnym profilu działalności dotyczących wdrażania zrównoważonej przedsiębiorczości. Zastosowano metodę sondażu diagnostycznego

wykorzystując badania ankietowe, które poddano pogłębionej analizie statystycznej wykorzystując jej nowoczesne instrumenty. Zbadano i oceniono najistotniejsze istotność i relacje pomiędzy czynnikami i celami zrównoważonej przedsiębiorczości, które stanowią o stanie jak i rozwoju ZP w polskich przedsiębiorstwach

4. Ocena aktywności naukowej albo artystycznej realizowanej w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej (art. 219 ust. 1 pkt.3 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce)

Pani dr Paulina Bajdor po uzyskaniu stopnia doktora opublikowała (był autorem lub współautorem) 100 prac naukowych w tym 91 w języku angielskim. Stanowią je :2 monografie, 22 rozdziały w monografiach, 44 artykuły w czasopismach krajowych i zagranicznych, 30 referaty publikowane w krajowych i zagranicznych materiałach konferencyjnych, Iskrypt oraz redakcja monografii.

Liczba cytowanych publikacji wynosi odpowiednio według baz : Google Scholar - 504, Web of Science -55, Scopus - - 68. Wartość indeksu Hirscha dla baz : Web of Science wynosi 4, Scopus:5 .Wyższy indeks odnotowany jest dla bazy Google Scholar gdzie jego wielkość jest równa 11. Trzy publikacje zagraniczne, mają IF odpowiednio równe :((2,798)(3,473), (3,075). Łączna liczba punktów MNiSW jakie mają prace opublikowane po uzyskaniu przez Habilitantkę stopnia doktora wynosi . 1239,80. Przedstawione informacje naukometryczne wskazują na bardzo duże zainteresowanie i docenianie merytorycznych wartości publikacji Habilitantki przez badaczy nauk o zarządzaniu.

Zainteresowania naukowe Habilitantki koncentrowały się głównie na problematyce zrównoważonego rozwoju i zrównoważonej przedsiębiorczości,. W przypadku zrównoważonego rozwoju badano poszczególne jego odmiany a także oddziaływanie na różne zagadnienia z zakresu zarządzania (np. łańcuchy dostaw).W tym nurcie badawczym znalazły się m.i. takie interesujące zagadnienia jak zarządzanie rolnictwem z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju czy kwestie dotyczące zrównoważonych innowacji. Prezentowane prace z zakresu zrównoważonego rozwoju (w zrównoważonej przedsiębiorczości)dotyczą jego teorii, metod badawczych i wdrażania, zawierają także wiele ciekawych wyników badań empirycznych Do tego obszaru tematycznego zaliczyć można 48 pozycji literatury w tym 2 monografie i 3 wysokopunktowane, mające IF artykuły. Pochodną lub też uzupełnieniem problematyki zrównoważonego rozwoju była tematyka :społecznej odpowiedzialności biznesu koncepcji zielonego biura, zrównoważonego transportu, zrównoważonej turystyki

i logistyki . Ten obszar tematyczny reprezentuje 14 publikacji zawierających ciekawe ujęcia teoretyczne ale w przeważającej części mające charakter empiryczny , przydatny dla praktyki gospodarczej. Innym obszarem tematycznym eksplorowanym przez Habilitantkę jest problematyka szeroko rozumianych informatycznych systemów zarządzania(w tym zarządzania informacją . Publikacje w tym obszarze badań w liczbie 30 reprezentują szeroki zakres zagadnień takich jak : inteligencja cyfrowa, systemy informatyczne, aplikacje mobilne , media społecznościowe , e-commerce oraz chmura obliczeniowa. Ostatnim obszarem tematycznym jest zarządzanie przedsiębiorstwem gdzie badania ukierunkowano na najbardziej aktualne problemy zarządzania takie jak : efektywność pracowników i przedsiębiorstwa, zarządzanie ryzykiem , kultura organizacyjna, outsourcing zarządzanie kosztami , współpraca biznesowa pomiędzy przedsiębiorstwami .Stwierdzam że omawiane publikacje są na dobrym poziomie merytorycznym , zawierają umiejętne przeglądy literatury ,ujęcia teoretyczne ,zdefiniowane cele , hipotezy i pytania badawcze .Często obok studiów przypadków i sondażu diagnostycznego wykorzystuje się metody ilościowe (rozbudowany aparat statystyczny) w wielu pracach prezentowane są interesujące wyniki badań empirycznych. Wiele z nich publikowanych jest w renomowanych czasopismach i wydawnictwach (np. , „Energies, „Sustainability”, „Supply Chain Management Journal”, „European Research Studies Journal”, „Przegląd Organizacji”)

W latach 2013-2019 o dr Paulina Bajdor brała udział w realizacji 6 projektów badawczych uzyskanych w drodze konkursu, finansowanych ze środków zewnętrznych , w tym UE. Były to:

- „Technology and Entrepreneurship Education – Bridging the Gap for Smart Product Development – Tech Hub 4.0”. Projekt międzynarodowy realizowany latach 2018-2021 przez Politechnikę Częstochowską we współpracy z Politechnica University of Bucharest . University of Sibiu(Rumunia), Lancaster University .Funkcja w projekcie :kierownik.
- „Strengthening the Training Development of Logistics in Morocco through an Observatory in Logistics Training OFL & Platforms of Excellence in Logistics PEL”. Projekt międzynarodowy(realizowany przez 14 światowych organizacji naukowych) w latach 2011-2015 .Członek zespołu wykonawców
- *Curriculum Development of Master's Degree Program in Industrial Engineering for Thailand Sustainable Smart Industry – Msie4.0*. Projekt międzynarodowy realizowany latach 2017-2020.Fukcja w projekcie : członek zespołu wykonawców;

- „*Ocena ekspercka zarządzania infrastrukturą drogową* . Projekt realizowany w 2021 roku. Funkcja w projekcie : członek zespołu wykonawców;
- „*Innowacyjny model pomocy awatar opiekuna osoby starszej*” Projekt realizowany w latach 2019- 2022. Funkcja w projekcie : członek zespołu wykonawców;
- „Zintegrowany Program Rozwoju Politechniki Częstochowskiej”. Projekt realizowany w latach 2019- 2023. Funkcja w projekcie : członek zespołu wykonawców;

Habilitantka uczestniczyła w 4 projektach realizowanych na Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej w ramach badań statutowych dla młodych naukowców. Dotyczyły one ściśle problematyki z zakresu dyscypliny nauk o zarządzaniu i jakości.

Pani dr Paulina Bajdor odbyła staże w następujących ośrodkach naukowych:

- Uniwersytet Europei de Sud Est Lumina (Rumunia). Rok 2013.
- Valahia University of Targoviste (Rumunia).Rok 2018.
- Universidad de Cadiz (Hiszpania).Rok 2019.

Habilitantka współpracuje ze Slovak University of Technology in Bratislava w Trnavie (Słowacja), University of Novi Sad (Serbia), O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv (Ukraina), jest koordynatorem sieci naukowej Interdisciplinary Approach for Enhancing Knowledge in Supply Chain Analytics, realizowanej w ramach wielostronnego programu wymiany uniwersyteckiej Central European Exchange Program for University Studies. W ramach współpracy z University of Fort Hare (RPA) podjęła się wspólnej opieki nad doktorantem. Prowadzone w ramach współpracy międzynarodowej badania zaowocowały licznymi publikacjami , organizowaniem i udziałem(w tym przewodniczeniem **sesjom** tematycznym) w konferencjach w wielu krajach .Pani dr Paulina Bajdor uczestniczyła w 64 konferencjach naukowych, w tym w 38 konferencjach, które odbyły się za granicą w takich krajach, jak: Rumunia, Czechy, Słowacja, Chorwacja, Bułgaria, Japonia, Argentyna, Węgry, Portugalia, Włochy, Dania, Hiszpania, Francja, Ekwador i Wietnam, wygłaszając tam referaty będące wynikiem prowadzonych przez nią badań z zakresu dyscypliny nauk o zarządzaniu i jakości.

Pani dr Paulina Bajdor wykonała 52 recenzje artykułów w czasopismach i referatów zgłoszonych na międzynarodowe konferencje Recenzowała artykuły m.i. w takich czasopismach jak „Energies, „Sustainability” „Foundations of Management”.

Biorąc pod uwagę dorobek publikacyjny , realizowane projekty badawcze ,bardzo aktywną działalność w zakresie współpracy międzynarodowej, w tym wspólne badania z wieloma uniwersytetami oraz udział w konferencjach organizowanych przez ośrodki naukowe zagraniczne i krajowe , **bardzo pozytywnie oceniam aktywność naukową Habilitantki.**

5.Konkluzja

Wysoko oceniam monografię „Zrównoważona przedsiębiorczość Analiza i model” napisaną przez dr Paulinę Bajdor, wskazaną jako główne osiągnięcie naukowe. (osiągnięcia o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce).**Bardzo pozytywnie oceniam** aktywność naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.(art. 219 ust. 1 pkt.3 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce).Habilitantka posiada stopień naukowy doktora , spełnia zatem wszystkie kryteria **uzyskania stopnia doktora habilitowanego.**

Sporządzona w wyniku szczegółowej analizy i oceny dorobku naukowego recenzja **pozwala na sformułowanie jednoznacznie pozytywnej opinii o znaczącym wkładzie dorobku dr Pauliny Bajdor w rozwój dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości.** Według mojej opinii przedstawiony do oceny dorobek Habilitantki **stanowi o jej osiągnięciach naukowych .które odpowiadają wymogom określonym** w art. 219 ust. 1 pkt.2 i 3 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. **Popieram więc wniosek o nadanie dr Paulinie Bajdor stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości.**

Jan Bróda